PRESENTACIÓ EN FILES

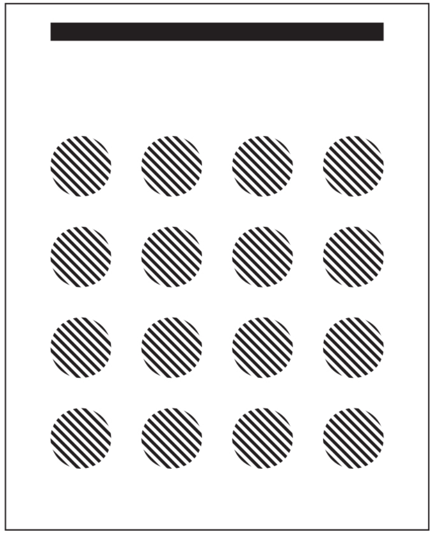

En societats disciplinàries com l'Europea hem tingut una tradició molt llarga de configuracions espacials jeràrquiques d'aquest estil. És un format d'herència eclesiàstica, on hi ha una veritat que cal ser escoltada i apresa sense qüestionar: la que es repetia des de l'altar, sempre il·luminat pel coneixement diví. Aquesta configuració és la més repetida en els centres educatius de les últimes dècades i respon a models d'obediència, arguments de poder i imposicions. Naturalment, a formats restrictius i inquisitius s'hi estructuren resistències i malestars que s'encarnen en confrontacions i desobediències, que els agents psiquiàtrics ja s'encarreguen de situar en patologies concretes.

Degut als models pedagògics antiautoritaris i participatius s'estan explorant, des de fa dècades, configuracions alternatives (moltes ja existents des de sempre en espais anarquistes i autogestionats) que varien les condicions espacials per a potenciar els objectius del grup (treball, gestió emocional, valoració, etc.).

Ara bé, aquest format de files i jerarquia direccional ens pot continuar sent útil en certs moments de traspàs d'informació i coordinació del grup. És molt còmode per presentacions, formacions, projeccions, etc. i no és un format que hàgim de condemnar a l'oblit. Només cal aprendre a fer-lo servir d'una manera no-autoritària i complementar-lo amb configuracions més accessibles i còmodes.

De què ens pot servir aquesta configuració?

- És molt útil per a **EMETRE INFORMACIÓ** (presentacions, formacions, exposicions, etc.).
- Genera **SENSACIÓ DE SATISFACCIÓ** sobretot interna, si s'omple l'espai, clar.
- És una configuració espacial força útil per iniciar una sessió conjunta, on es pot traspassar certa informació de forma eficient i on es pot explicar el format que vindrà posteriorment.
- És un format útil per a la **CLOENDA DISCURSIVA**. Si es fa servir de manera no-autoritària pot ser un bon recurs per a exposar les conclusions del debat o el treball realitzat durant la sessió.

Què **NO** recomanem per aquesta configuració?

- Moments de treball col·lectiu o de debat reflexiu.
- Posades en comú d'emocionalitats i malestars.

GRUPS DE TREBALL MITJANS

El grup mitjà és més còmode emocionalment que el grup gran però no arriba a l'eficiència de treball dels grups petits. Ara bé, és un bon model de distribució per:

- Posar en comú informació treballada en grups petits.
- Expressar malestars i encerts que en el grup gran no sorgirien i en grups petits quedarien molt privatitzats.
- Tenir debats facilitats, és a dir, acompanyats de rols que mitiguin els poders.

Per configuracions d'aquest tipus recomanem, molt, tenir una dinamització acurada per acompanyar els debats i materials, així com per treballar els rols de poder i facilitar la participació. I si bé en totes les configuracions cal una dimanització ben portada. En aquests grups mitjans és especialment important ja que la mida intermèdia permet que ens escoltem millor augmentant així el potencial de treball, però també es pot convertir en un terreny on es magnifiquin els rols de poder.

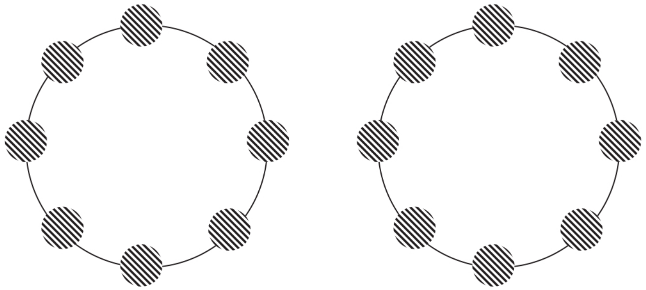

De què ens pot servir aquesta configuració?

- És molt útil per a **DEBATRE** (reflexionar, propostes materials, pràctiques artístiques, etc.).
- Permet treballar temes diferents en paral·lel i el mateix tema des d'òptiques diferents.
- En espais prèviament jerarquitzats és un bon **PAS INTERMEDI** cap a configuracions més participatives i accessibles emocionalment.
- Trenca alguns dels rols de poder encarnats normalment en homes-cis en ocupació del temps de paraula i l'espai de debat.
- Permet una expressió emocional més còmode.

Què **NO** recomanem per aquesta configuració?

- Realment és un format molt flexible i ens permet una mica de tot, encara que es pot quedar entre dues aigües per algunes coses. No recomanem **TREBALLAR**, si bé és un bon format per a Divulgar i Cohesionar, per Treballar és on es queda més curt degut a la quantitat de persones implicades i l'aparició de rols de poder, però si es facilita bé, també pot funcionar.

GRUPS DE TREBALL PETITS

Aquest format conté les mateixes persones que el cercle gran però l'hem distribuit en grups petits (d'entre 3 i 6 persones). És un format molt més accessible per al treball col·lectiu i té moltes avantatges. D'una banda es redueix l'exposició que suposa el grup gran per a mostrar vulnerabilitats, desconeixement, por i dubtes, així com facilita que dones-cis i identitats dissidents prenguin presència, espai i temps de paraula, cosa que en formats més grans solen ser ocupat per homes-cis. Si esteu iniciant-vos en la facilitació de grups és recomanable aquesta configuració per aprendre a identificar i treballar els rols de poder i adquirint recursos que després podeu aplicar en grups més grans i complexos.

Els grups poden treballar el mateix tema o temàtiques diferents, i en ambdos casos cal resoldre com es posa en comú tot el contingut generat.

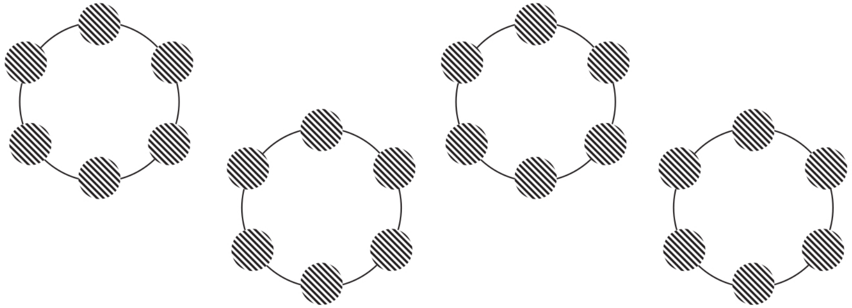

De què ens pot servir aquesta configuració?

- És molt útil per a **TREBALLAR** (debatre, reflexionar, crear, etc.).
- Genera **SENSACIÓ DE PERTINENÇA** a causa de l'accessibilitat d'aquest format en termes discursius (capacitat de poder aportar) i emocionals (facilitat de ser escoltades).
- En espais prèviament molt jerarquitzats és una bona **CONFIGURACIÓ DE XOC** per donar opcions més horitzontals.
- Posades en comú. Tot i que sembli estrany és un format que val la pena explorar en aquest sentit. La posada en comú sol ser un moment pesat i lent de tota sessió col·lectiva de treball, però si aconseguim trobar maneres d'utilitzar els grups petits per a la posada en comú discursiva i emocional veurem que millorarem molt tant la profunditat de les cloendes com la temporalitat de les sessions en sí.

Què **NO** recomanem per aquesta configuració?

- Tot i que sigui un format molt bo en molts sentits, cal tenir en compte que no estem habituades a treballar en grups tan reduïts i, per tant, a responsabilitzar-nos del treball i el grup de manera tan directa. És per això que recomanem fer una transició de grup gran cap a grups petits i facilitar, mitjançant rols i materials, les opcions de treball per a una major eficiència i comoditat.

CERCLE OBERT

Tot i que el cercle obert sembli l'opció més còmode i accessible és un format que cau fàcilment en l'apropiació del rol socialment dominant tan en espai com en temps de paraula. A més, no és un format que convidi al debat ni a l'exposició d'emocions ni pensaments.

Sol ser un format molt comú en assemblees però reprodueix els hàbits socials que afavoreixen a l'home-cis blanc i heterosexual.

Ara bé, és un format que genera una sensació d'unitat i horitzontalitat molt positiva per l'emocionalitat del col·lectiu. Sobretot en espais educatius on les jerarquies estan tan marcades dona resultats molt bons en l'autopercepció i la pertinença al grup. Si voleu organitzar sessions de cohesió podeu iniciar o tancar amb aquesta formació, així com per obrir sessions reflexives i posar en comú l'estructura de la sessió i els temes a treballar.

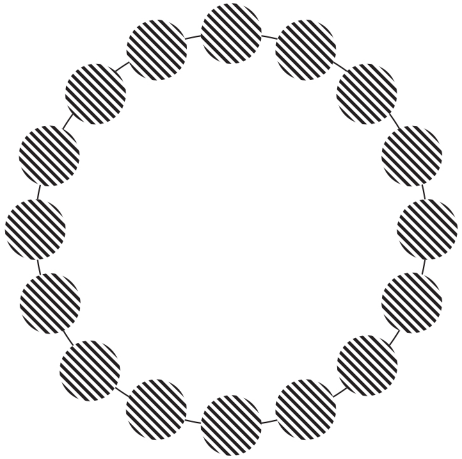

De què ens pot servir aquesta configuració?

- És molt útil per a **EMETRE INFORMACIÓ** (presentacions, formacions, exposicions, etc.).
- Genera **SENSACIÓ DE GRUP** i construeix fortalesa col·lectiva (sobretot en grups grans).
- En espais prèviament molt jerarquitzats és un bon **PAS INTERMEDI** cap a configuracions més participatives i accessibles emocionalment.
- Ben treballada pot ser una configuració interessant per a **CLOENDES EMOCIONALS**.

Què **NO** recomanem per aquesta configuració (com a mínim sense molta feina prèvia)?

- Sessions de treball col·lectiu o de debat reflexiu.
- Posades en comú d'emocionalitats i malestars.

ITINERARIS OPERATIUS

Dins d'aquestes configuracions bàsiques (files, grup gran, grup mitjà i grup petit) podem fer-ne combinacions que ens permetin treballar de manera efectiva i afectiva segons l'objectiu que perseguim. Cal tenir en compte que durant una sessió podem anar canviant de configuració de l'espai, això ens serà molt útil per a poder complir els objectius de treball alhora que ens aportarà dinamisme i moment per relaxar músculs, reiniciar pensaments i tallar dinàmiques que s'allarguen o s'estanquen.

Un itinerari de sessió recorrent en molts grups de treball (com tallers) té en compte tot això. Generalment inicia amb una presentació que busca transmetre informació, seguit de debats on es busca treballar, per acabar amb un debat i un tancament col·lectius. Si preparem les sessions des d'aquesta òptica d'objectius amb relació a les configuracions espacials veureu que ens serà més còmode i àgil de facilitar i que els resultats milloraran sensiblement.

FASE 1 Informar i capacitar

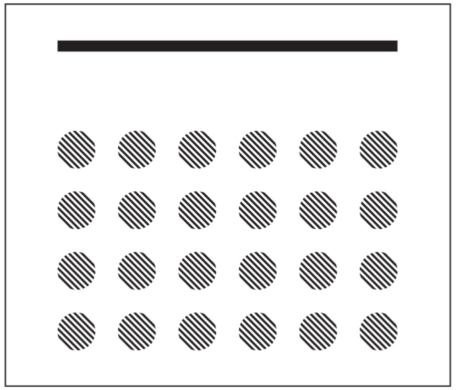

FASE 2 Debat en grups petits per temes

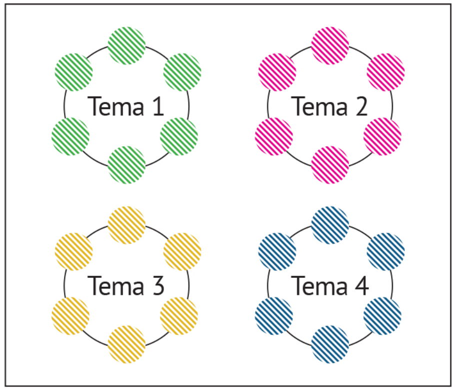

FASE 3 Posada en comú

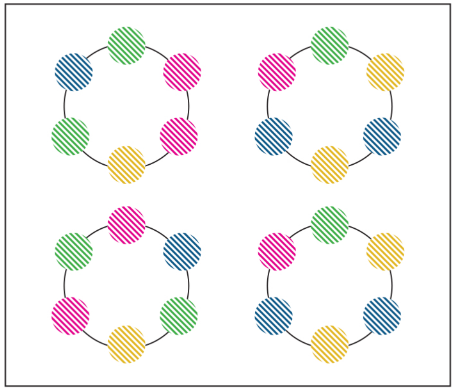

FASE 4 Tancament col·lectiu

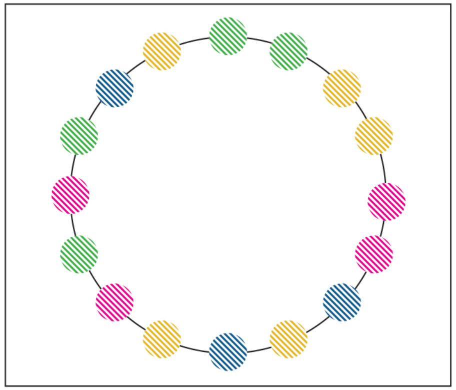

Des del nostre punt de vista hi ha dos tipus de posada en comú importants per a una sessió: la posada en comú de la informació reflexiva (treball, debats, contingut, etc.) i de la informació emocional (malestars, encerts, comoditats/incomoditats, etc.).

POSADA EN COMÚ DE LA INFORMACIÓ

En el cas de la posada en comú de la informació l'important és que totes les parts tinguin tota la informació generada, cosa que es pot aconseguir de moltes maneres diferents i no sols amb el grup gran en cercle (que és l'opció més habitual). Podem pensar a redistribuir els grups com s'explica en l'esquema. Una **FASE 1** de debat i treball i una **FASE 2** de compartir informació on a cada nou grup hi ha una o dues persones de l'anterior grup (Fase 1).

Això assegura, d'una banda, que totes les persones del grup de Fase 1 han de responsabilitzar-se de la informació que es generi per poder traspassar-la a la Fase 2 i, alhora, que totes les persones del grup general tindran la mateixa informació (tot i que sigui explicada de maneres diferents en funció de la persona).

FASE 1 Treball per grups

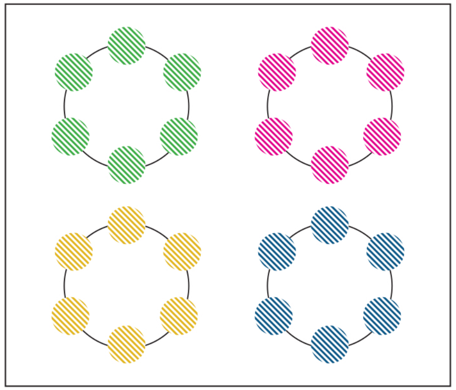

FASE 2 Posada en comú informació

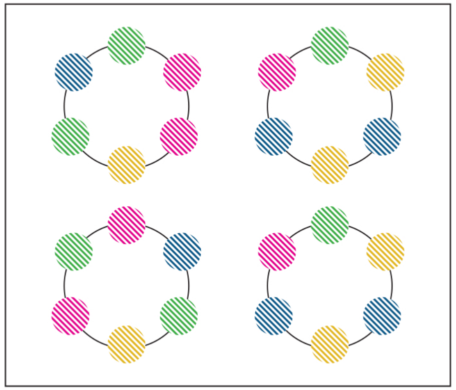

FASE 3 Generar materials presentables

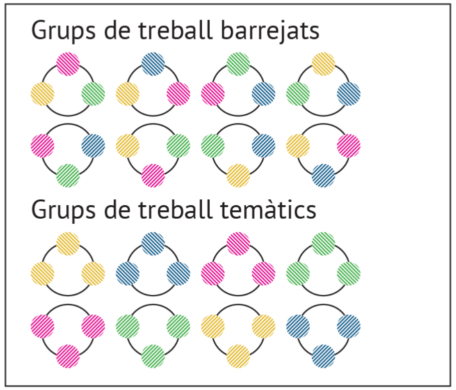

FASE 4 Tancament reflexiu

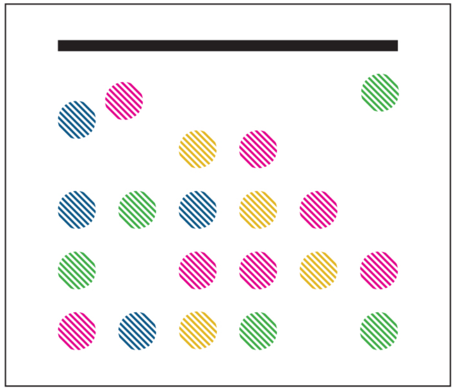

POSADA EN COMÚ DE L'EMOCIONALITAT

En el cas de la posada en comú de la emocionalitat podem fer-la en dos fases que seguirien les anteriors de treball/informació. La primera fase recomanem que sigui en grup mitjà per a poder expressar malestars i crítiques i auto-crítiques de manera còmode i segura. La segona, venint de la seguretat generada a la fase anterior, podem passar a grup de cercle gran per fer un tancament col·lectiu de la sessió, no de la informació que seria repetitiu i llarg, si no de la part emocional i valorativa del viscut.

Aquest tancament emocional és molt important per a la salut del grup, permet generar molt vincle i sentiment de pertinença, així com acabar amb un reforç positiu de la sessió i expressar, corporalment, la força de ser un grup gran.

FASE 1 Obertura per grups

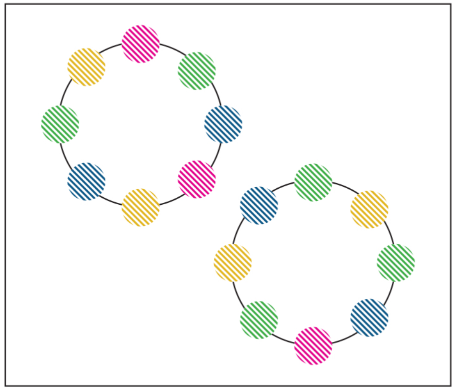

FASE 2 Debat i posada en comú

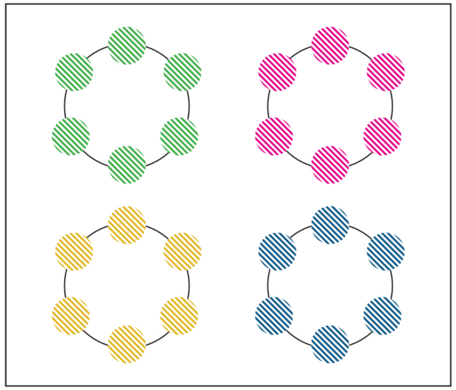

FASE 3 Expressar malestars

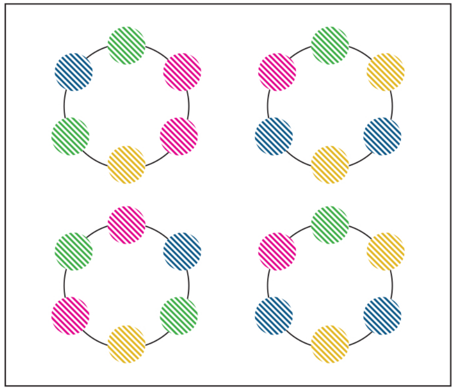

FASE 4 Tancament emocional

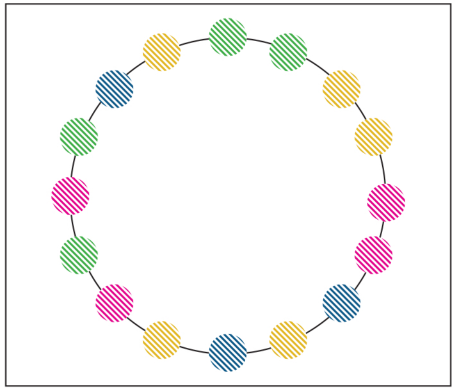

ITINERARIS OPERATIUS

Per a sessions més complexes podem afegir capes i moments:

OBERTURA

FASE 1 Obertura de sessió

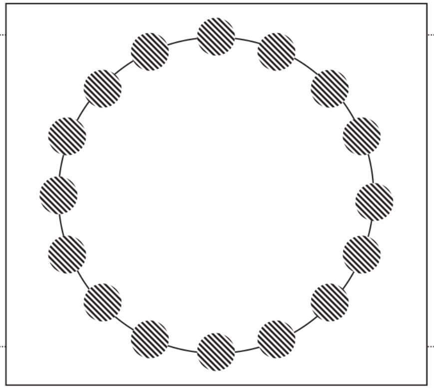

FASE 2 Debat Inicial general

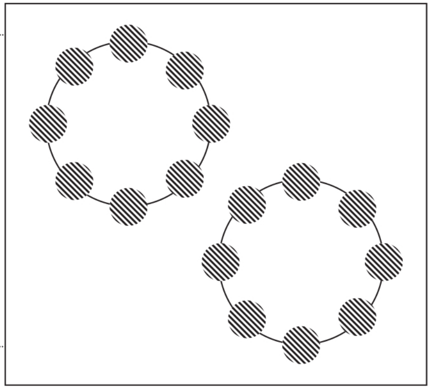

TREBALL COL·LECTIU

FASE 3 Treball en grups petits

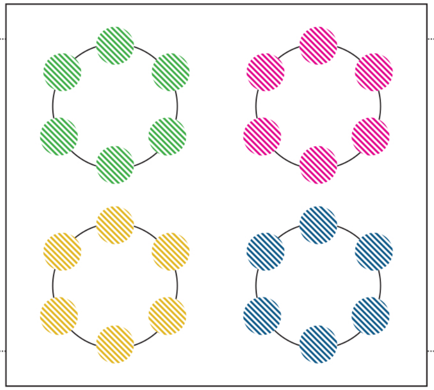

FASE 4 Posada en comú

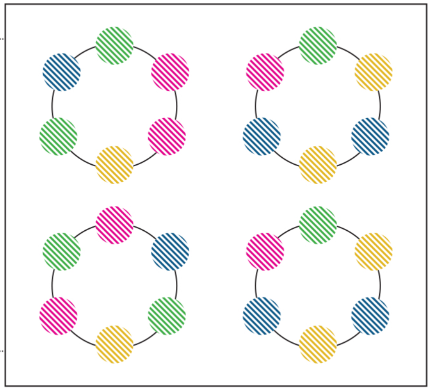

TANCAMENT I POST

FASE 5 Tancament col·lectiu

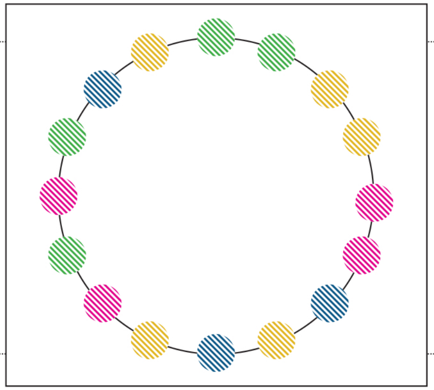
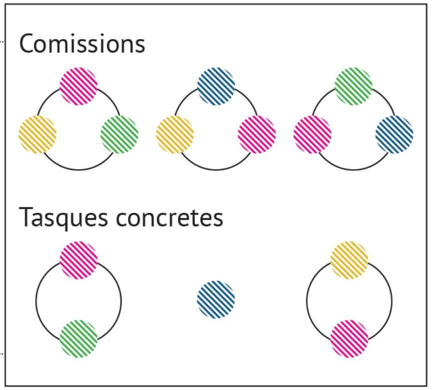
FASE 6 Generació de materials